

Bij de Archivaris op Schoot: bezoek aan het APA Antwerpen - 4 juni 2014

Op 4 juni 2014 was er een 'Bij de Archivaris op Schoot' in het Architectuurarchief van de Provincie Antwerpen (APA). Dit bezoek werd georganiseerd door het Forum van Afgestudeerden Archivistiek en hedendaags Documenteheer (FAAD) en de VVBAD. Het werd een heel aangename ontdekking van een parel in archiefeland!

Het APA ontstond in 1988 en is gespecialiseerd in het verzamelen, bewaren, ontsluiten en bestuderen van architectuur gerelateerd archiefmateriaal. Momenteel telt de collectie circa 100 archieven. Die zijn allemaal afkomstig van private archiefvormers. De archieven van provinciale architecten vind je in het Rijksarchief.

De focus ligt op Antwerpse bouwgeschiedenis van 1800 tot heden. Het begrip architectuur krijgt een ruime invulling. Naast documenten van architecten gaat het bijvoorbeeld ook over aannemers, huisvestingsmaatschappijen, glazeniers ... Interessant is dat er bij de verwerving niet alleen naar de grote architectuur gekeken wordt maar eveneens naar kleinere huizen, frietkotten ... Op die manier krijg je een mooie staalkaart van de volledige architectuur.

De inventarissen op de archieven zijn voorlopig enkel in Word en Excel beschikbaar. Er wordt wel werk gemaakt van een collectiebeheersysteem. De ordening gebeurt op gemeente, architect en straat. Bij een bezoek aan het APA is het handig als je over deze gegevens beschikt.

Je vindt veel meer dan archiefdocumenten in het APA. Er is tevens een deelcollectie van ongeveer 5000 boeken. De catalogus is digitaal doorzoekbaar via de website (onder 'Collectie').

Naast boeken zijn er ook circa 290 tijdschrifttitels en 3000 ontsloten productcatalogi. Die laatste zijn van groot belang voor architecten die meer informatie willen over een bepaald product dat ze tegenkomen in een gebouw. Naast technische informatie bevatten de productcatalogi ook heel mooie foto's. De tijdschriften en productcatalogi zijn eveneens digitaal doorzoekbaar via de website (onder 'Collectie').

Tijdens het bezoek kregen we ook de prachtige deelcollectie maquettes te zien. In het depot is er een hele verdieping voorzien daarvoor. De maquettes zijn schitterend materiaal voor tentoonstellingen. Dergelijke collectie is van groot belang omdat maquettes heel vaak snel beschadigd raken en snel verdwijnen.

Een lust voor het oog zijn ook de duizenden foto's. Je vindt er, samen met onder meer gedigitaliseerde plannen, verschillende van terug op Flickr. Deze Flickr-account is een opstapje naar een volwaardige beeldbank. De link naar de account staat op de website (onder 'Collectie').

Een volwaardige beeldbank is maar één van de toekomst-

plannen van het APA. De ambitie is om door te groeien naar een volwaardig Vlaams Architectuurarchief. Verder staan er een fysieke uitbreiding en de uitbouw van een E-Depot op het programma. We kijken er met belangstelling naar uit!

Dieter Viaene

> Website APA: <http://www.provincie-antwerpen.be/aanbod/dcul/architectuurarchief.html>

> Voor toekomstige bezoeken in het kader van Bij de Archivaris op Schoot: www.faad.be en www.vvbad.be

Digital Humanities en bibliotheken - DH 2014

Lausanne - 7-12 juli 2014

Net zoals er nog steeds druk gediscussieerd wordt – in blogberichten, commentaren op blogberichten en tweets; maar ook via meer traditionele kanalen zoals wetenschappelijke tijdschriften – over wat Digital Humanities (DH) nu precies is/zijn, bestaat er geen eenstemmigheid over wie zich nu al dan niet een "DH'er" mag noemen. Marjorie Burghart maakte recent het onderscheid tussen oratores, bellatores en laboratores (een opdeling waaraan haar opleiding als mediëviste allicht niet vreemd is). De oratores ("zij die bidden") zijn de "niet praktiserende gelovigen": zij betuigen hun steun aan dit nieuwe veld van wetenschappelijk onderzoek, zonder er zelf inhoudelijk veel aan bij te dragen. De bellatores ("zij die vechten") zijn actiever betrokken bij DH en nemen de verdediging ervan op – vaak vanuit de intentie om DH te laten erkennen als een volwaardige academische discipline. De laboratores ("zij die werken"), ten slotte, zijn zij die met beide voeten in de DH praktijk staan, bijvoorbeeld door zelf software voor DH projecten te ontwikkelen.

Ongeacht of bibliotheekmedewerkers zichzelf identificeren als oratores, bellatores of laboratores (of zelfs non-believers), is het duidelijk dat bepaalde verwachtingen aan hen gesteld worden in een DH context. Dat blijkt, bijvoorbeeld, uit de bijdrages aan de populaire website dh+lib, die sinds najaar 2012 gehost wordt door de Association of College and Research Libraries (i.e. een sectie van de American

Library Association); alsook uit de steeds groeiende literatuur over dit onderwerp. De precieze bijdrage aan DH projecten die van wetenschappelijke bibliotheken verwacht wordt zal afhankelijk zijn van instelling tot instelling, maar de hierboven genoemde literatuur behandelt onder meer het ter beschikking stellen van infrastructuur, het aanbieden van opleidingen, het ontwikkelen van tools, enz.

Deze steeds groeiende betrokkenheid van bibliotheken bij DH werd ook duidelijk tijdens het jaarlijkse congres van de Alliance of Digital Humanities Organizations dat van 7 tot 12 juli plaatsvond in Lausanne. Dit congres is het grootste en belangrijkste DH evenement, met dit jaar meer dan 800 aanwezigen uit alle werelddelen, en meer dan 350 lezingen, papers, posters of workshops. In dit ruime aanbod viel heel wat te rapen voor bibliotheekmedewerkers, dus

ik beperk me noodgedwongen tot een tweetal persoonlijke favorieten. De eerste is het Photogrammar-project aan Yale University, gericht op de kwalitatieve ontsluiting van een unieke fotocollectie uit de periode 1935-45. Dit project wordt onder meer gestuurd en uitgevoerd door Peter Leonard van Yale University Library, en illustreert aldus het standpunt dat ik zelf verdedigde in mijn presentatie op DH 2014, namelijk dat bibliotheekpersoneel niet alleen als uitvoerders in de loop van DH projecten aangesproken kunnen/moeten worden, maar ook als initiatiefnemers kunnen/moeten optreden, en op zijn minst als volwaardige partners van in het vroegste begin, tijdens de planningsfase, bij DH projecten betrokken moeten zijn. Een tweede favoriet was het Early Modern OCR Project aan Texas A&M University, dat niet alleen werd gepresenteerd tijdens de postersessie, maar waaraan ook verschillende

lezingen werden gewijd. Zoals de naam aangeeft is dit project gericht op de ontwikkeling van OCR (Optical Character Recognition) technologie voor vroegmoderne uitgaves, waardoor het een belangrijke bijdrage levert aan de uitbouw van digitale bibliotheken met teksten die momenteel niet volwaardig gedigitaliseerd en ontsloten kunnen worden voor wetenschappelijk onderzoek, omdat de benodigde technologie nog niet voorhanden is. Aangezien de Universiteitsbibliotheek van de KU Leuven eveneens een rol wil spelen in het ontwikkelen van OCR en NER (Named Entity Recognition) technologie, spreekt het voor zich dat wij natuurlijke partners zijn in deze onderneming, en werden op DH 2014 belangrijke contacten gelegd om in de toekomst gezamenlijke projecten op te zetten.

Demmy Verbeke, KU Leuven

- 1 BURGHART, M., 'Les Trois Ordres Ou l'Imaginaire Des Digital Humanities', zie: <http://dhiha.hypotheses.org/804> (bezoekt op 26 augustus 2014).
- 2 <http://acrl.ala.org/dh>.
- 3 Zie, bijv., POSNER, M., 'Digital Humanities and the Library', <http://miriamposner.com/blog/digital-humanities-and-the-library> (bezoekt op 26 augustus 2014).
- 4 Het volledige programmaboek is gratis beschikbaar op http://dh2014.files.wordpress.com/2014/07/dh2014_abstracts_proceedings_07-11.pdf (bezoekt op 26 augustus 2014).
- 5 <http://photogrammar.yale.edu>.
- 6 VERBEKE, D., 'The Opportunistic Librarian', zie: <http://acrl.ala.org/dh/2014/08/06/opportunistic-librarian> (bezoekt op 26 augustus 2014).
- 7 <http://emop.tamu.edu>.

TOEPASSING

'Bevries' je tablet

Ilse Depre, De Bib Leuven

Wie tablets inzet in een bib of archief, denkt best na over de beveiliging ervan, niet enkel tegen diefstal, maar ook tegen 'ongoorloofde' manipulaties: het installeren/verwijderen van apps, aanpassen van instellingen, ...

Een iPad heeft reeds enkele ingebouwde beveiligingsopties. Via Instellingen, Algemeen en Beperkingen, kan je apps vergrendelen, het installeren en kopen van apps verhinderen of zelfs leeftijds categorieën instellen. Wil je de iPad vastzetten op één bepaalde app en verhinderen dat gebruikers die verlaten via de Homeknop, dan kan dat via Instellingen, Algemeen, Toegankelijkheid en Begeleide Toegang.

Heb je een Android-tablet, download dan de app AppLock om je basisinstellingen te vergrendelen, bepaalde apps af te schermen met een wachtwoord, of zelfs items te verbergen. Wil je slechts één app toelaten, zoek dan op Google Play naar 'kiosk mode'. Ook voor iOS zijn er nuttige apps zoals Kiosk Pro, waarmee je na een bepaalde periode van inactiviteit de tablet automatisch kan laten terugkeren naar een startscherm. Dezelfde app laat ook toe om webpagina's offline te tonen, wat nuttig kan zijn bij demo's op een locatie zonder draadloos internet. Niet gratis, wel handig!

> Meer info en nuttige app: <http://bibidee.blogspot.com>